

Kristofferskolan – Steinerskolen i Stockholm

Steinerskolen i Stockholm, som nu omfatter alle klassetrinn fra 1. til 12. klasse, har i lengre tid hatt det alt for trangt og dårlig i sine lokaler i Danderydsgatan 4.

I mange år har derfor det energiske lærerkollegium og den like energiske skoleforening arbeidet for å skaffe Rudolf Steinerskolen i Stockholm tilstrekkelig store, gode og vakre boligforhold.

For lenge siden var tomtespørsmålet ordnet idet Stockholm stad hadde anvist skolen et areal med en meget fordelaktig beliggenhet på Fredrikslundshöjden, Bromma med direkte forbindelse til den nye undergrunnsbanen.

Hvis man vil ha et hus for en slik fullt utbygget skole med 600 elever i en bygning, blir det i grunnen et alt for stort hus. Hvis man dessuten bygger det i standardisert, klosseform, vil det få et tomt, for ikke å si drepende kjedelig preg. Det er mulig at dette kjedeligste blir det billigste. Men på lang sikt er det dårlig økonomi, tåpelig sparing. Et slikt skolebygg bor jo kunne stå der i mange årtier for ikke å si hundrede år. Og da bor man sette alt inn for å få det best mulig med en gang - hvis man da har krefter og muligheter til en slik innsats.

Kristofferskolans lærere og foreldre hadde dette mot og satset med en gang på det helt store og helt gode. Og vi må nu gratulere var storebror hjertelig fordi de er i ferd med å dra den store laksen i land.

På bildet ser vi arkitektens plan. Det er et stort hovedhus i midten og en krans av småhus rundt den rommelige skoleplassen.

Man legger med en gang merke til hovedbygningens vakre og dristige arkitektur. Hvor lenge vil man ellers bli stående ved de evindeligg ensformige klosseformer? Man vil utvikle en levende tenkning, en levende kunstnerisk formet pedagogikk. Det er meget om å gjøre at denne impuls blir så sterk at den også er i stand til prege bygningens former. Omgivelsene må svare til det som foregår der. Hovedbygningen omfatter en stor teatersal med en rommelig scene, slik at skolen ikke behøver å leie fremmede saler, når klassene skal oppføre sine skuespill etc. Der er også alle nødvendige spesialrom, klasserom for gymnasieklassene, lærerværelse, bibliotek o. s. v. Småklassene og mellomklassene blir plassert i de mindre bygninger i kransen rundt skoleplassen. På den andre siden ligger sentralvarmehuset, parkeringsplass og et område som er reservert for fremtidig videre utbygning. Det hele er innrammet av grønne omgivelser.

Man forstår med en gang at dette vil koste flekk.

Omkostningene ved bygget ble opprinnelig beregnet til 9 200 000 svenske kroner. Men på grunn av en uendelighet av forsinkelser for beløpet kunne sikres, er omkostningene i mellomtiden steget med ytterligere en million.

Kristofferskolans byggeforening har klart å skaffe til veie 3 000 000 svenske kroner.

Den svenske riksdag har bevilget 3 000 000 sv. kr. som rentefritt og avdragsfritt lån.

Stockholm kommune har jikeledes bevilget 3 000 000 sv. kr. som rentefritt og avdragsfritt lån.

Den resterende sum håper man å skaffe til veie i løpet av byggetiden, slik at man senere ikke må slite med renter og avdrag av et eventuelt pantelån.

De to store rentefrie og avdragsfrie lån fra de offentlige instanser, er naturligvis nesten det samme som gaver. Den eneste forskjell er at stat og kommune kommer til å overta bygningene, hvis Kristofferskolan ikke skulle klare å virke videre.

Der gikk flere år med lang og seig kamp for disse store "tilskudd" fra det offentlige var bragt i havn. Forst gjaldt det prinsipielle spørsmål om tilskuddene i det hele tatt skulle gis. Dernest fulgte en lang tautrekning mellom stat og kommune, hvor begge parter naturligvis som alltid mener at det er den andre part som skal betale, hvilket fører til at der går en lang tid hvor ingen av dem betaler. Dernest kritiserer man byggesummens størrelse. Det måtte kunne gjøres billigere. Ganske visst. Men Kristofferskolan hadde selv skaffet 3 000 000 sv. kr. til veie nettopp under forutsetningen av at man fikk bygge slik at det svarte til den Rudolf Steinerskolepedagogikk som skulle leve i bygningene. Dette var jo innlysende. Det var Kristofferskolan selv som helt ut betalte meromkostningene. I virkeligheten langt mer enn meromkostningene. Så falt det argumentet bort. Men tenk om nu Kristofferskolan måtte slutte? Da ville jo det offentlige ha ydet 6 000 000 sv. kr. uten at det forte til noe. Ganske riktig. Det årlige driftsbudsjett burde altså først være noenlunde sikret. Denne tankegang kom derfor mer og mer i forgrunnen. Og den forte da til at man ikke ville yde lånene uten at der samtidig ble bevilget faste tilskudd til den årlige drift. Alt eller intet med andre ord. Det ble nesten alt. Det er nu offisielt vedtatt at det offentlige foruten de nevnte rentefrie og avdragsfrie lån skal yde ca. 1 000 000 sv. kr. hvert

år til Kristofferskolans driftsbudsjett regnet fra og med skoleåret 1966/1967. Beløpet vil bli justert noyaktig etter elevantallet. Med 600 elever blir det 1 000 000 sv. kr. hvert år. Dessuten vil Stockholm kommune yde 400 sv. kr. pr. innenbysboende elev pr. år. Tilsammen blir altså de offentlige tilskudd til driftsbudsjettet ca. 2 000 sv. kr. pr. elev pr. år. De vesentlige forhøyelser av de offentlige tilskudd skal ikke bety at skolen opphører å være en fritt arbeidende skole. Ingen inngrep i grunnlaget for dens virksomhet skal forekomme, og ingen forskrifter skal være forbundet med de offentlige tilskudd. Forøvrig skal skolen som tidligere stå under oppsyn av skoleinspektoren.

Gleden var stor da dette endelig var i orden. Med en gang kunne man gå i gang. Den 19. mai i år ble byggeplassen innviet med en fest i sol og vind og vårgrønt liv. Mange hundre foreldre og elever var samlet til festen. Etter innledende floytespill oppførte 8. klasse scener av Schillers Wilhelm Tell. Derefter holdt byggefor-
eningens formann Åke Jakobsson hilsningstalen. Så kom det store øyeblikk da det første tre på tomten skulle felles. En prektig furu var utvalgt, og to elever - Wilhelm Tell (i virkeligheten en elev med navnet Kristoffer) og fiskeren Ruodi fra det nevnte skuespill - fikk æren å utføre den betydningsfulle handling. Furuen falt med dunder og brak til alminnelig glede. Så steg rådmann Artur Nordin opp på talerstolen og fremførte Stockholm kommunes lykkesønskninger idet han bekreftet at de offentlige tilskudd nu var i orden. Festen ble avsluttet med saft, kaker og kaffe til tonene av allsangen: "Har är gudagott att vara, og vad livet dock är skönt."

Vi gratulerer.

Jorgen Smit.

(tegning) .

Presseuttalelser om Rudolf Steinerskolen i Stockholm.

I forbindelse med det langvarige arbeid for å sikre Kristofferskolan, Rudolf Steinerskolen i Stockholm, en ny skolebygning og et forsvarlig driftsbudsjett ble der skrevet meget i alle de største svenske aviser. Idet saken nu endelig er bragt i havn, gjengir vi de fire største avisenes lederartikler, som alle gikk inn for oket offentlig støtte til Rudolf Steinerskolen, og som kom til å bety meget for forståelsen for at dette var riktig og nødvendig. Alle fire lederartiklene er hentet fra høsten 1962, da pressedebatten om dette nådde høydepunktet.

Aftonbladet (20/9-1962) : Kristofferskolan.

Sveriges enda privata experimentskola av betydelse är Kristofferskolan i Stockholm.

För ett par år sedan började skolan få statsbidrag, och sedan dess har såväl skolöverstyrelsen som ecklesiastikministern och andra experter framhållit betydelsen av att denna pedagogiska försöksverksamhet får fortsätta.

Men Kristofferskolan måste utvidga lokalerna, om inte verksamheten ska allvarligt inskränkas. Därför står skolan just nu inför en avgörande situation, där myndigheterna måste visa sitt intresse framför allt i form av ett tillräckligt bidrag för nybygget.

Det finns en tomt reserverad av staden, det finns ritningar för nybygget, det finns planer som visar vad skolan kommer att kosta stat och kommun under de närmaste tolv åren.

Det rör sig inte om stora belopp, men det är viktiga uppgifter de användes till: en skola där sammanhållna klasser på alla stadier fungerar tillfredsställande, där den estetiska fostran är grundläggande, där undervisning i främmande språk med framgång startar i första klassen, och där samarbetet med föräldrarna är intimt. Det är en pedagogisk försöksverksamhet som skolöverstyrelsen med rätta anser ovärderlig och som är värd de blygsamma belopp skolan behöver.

Dagens Nyheter (8/10-1962) : Kristofferskolan.

Kristofferskolan i Stockholm har med en instruktiv utställning i Stadshuset påmint om sin existens och om de otillfredsställande yttre förhållanden den arbetar under. Lokalfrågan pockar på en lösning; i annat fall äventyras den fortsatta verksamheten. Trangboddhet skapar självfallet alltid svårigheter, men en pedagogisk reformskola av Kristofferskolans typ är särskilt illa utsatt, eftersom byggnadens rätta utformning är en väsentlig förutsättning för grundidéns realisering.

Sedan grundskolan nu har börjat genomföras kommer skoldebatten mer än hittills att kunna koncentreras på pedagogiskt reformarbete. En upprustning har också inletts, både inom skolöverstyrelsen och ute på fältet. Många värdefulla experiment pågår och andra planeras. Men rena försöksskolor är det ont om, och ingenting

tyder på att antalet de närmaste åren skulle komma att öka. Den statliga Linköpings-skolan är ensam i sitt slag, och mer än en enda pedagogisk föröksskola i privatregi finns det heller inte. Redan av den anledningen vore Kristofferskolan värd all uppmuntran. Men nu förhåller det sig dessutom så att skolan pedagogiskt sett står på en mycket hög nivå. Och slutligen: Kristofferskolans program ligger helt i linje med vad undervisningen i grundskolan syftar till. Individualisering är vad det i båda fallen innerst gäller. Skillnaden är bara den att Kristofferskolan tack vare sin fristående ställning lättare kan pröva djärva grepp.

Kristofferskolan - som grundades 1949 - har kunnat glädja sig åt ett växande fortroende från myndigheternas sida. Nu vore det på tiden att skolan fick det generösa bistånd den behöver för att kunna etablera sig i full skala och under förstklassiga arbetsbetingelser.

Svenska Dagbladet (9/10-1962) : Fria skolor.

Ett särpräglad inslag i det svenska skolsystemet är Kristofferskolan i Stockholm, den enda skola i vårt land som konsekvent arbetar enligt den s. k. Waldorfpedagogiken. Genom sin radikalt individualiserade undervisningsmetod och den starka tonvikt som lägges på de estetiska ämnena har Kristofferskolan möjlighet att spela en roll i arbetet på att experimentera fram de nya arbetsformer som bl. a. grundskolereformen kommer att fordra.

Olyckligtvis hindras Kristofferskolan för närvarande i sitt arbete av allvarliga lokalbekymmer. Genom ökningen av elevantalet har man tvingats till både trangboddhet och splittring av lokalerna, det senare speciellt besvärande för en skola vars hela pedagogik i ovanlig grad bygger på ständigt direkt samarbete mellan de olika lärarna.

För att råda bot på detta har skolans byggnadsstiftelse projekterat en ny skolanläggning på den s. k. Fredrikslundshöjden i Bromma - en modell visades nyligen för allmänheten vid en uppmärksam utställning i Blå Hallen. Helt naturligt knyter skolans ledning mycket stora förhoppningar till detta företag - genom att byggenskapen i detalj kunnat planeras för att tillgodose de mycket speciella krav Waldorfpedagogiken ställer på skollokalernas utformning räknar man med att i den nya anläggningen än bättre kunna visa fördelarna med det system man med så tydlig entusiasm kämpar för. Till detta kommer en viktig praktisk synpunkt. Lokalbristen lägger för närvarande hinder i vägen för en expansion, men i de planerade nya lokalerna skulle elevantalet kunna höjas till ett beräknat optimum av 600, vilket skulle leda till att driftskostnaderna per elev och år skulle kunna sänkas med omkring 10 proc.

För att projektet skall kunna genomföras behöver Kristofferskolan oundgängligen bidrag från det allmänna. Fristående skolor måste anses vara av värde för den pedagogiska utvecklingen i vårt land. Man vill gärna hoppas att Stockholms stad och ecklesiastikdepartementet anser sig kunna ta ställning till dess anslagsbegäran i generös anda.

Stockholms Tidningen (14/10-1962): Tilstyrkan. (Anbefaling)

På ledarplats har ST under årens lopp vid många tillfällen uttryckt sin varma uppskattning för Kristofferskolan i Stockholm och vad den utträttat. Dess pedagogiska reformverksamhet har betytt ofantligt mycket och bör - om skolan ges fortsatta resurser - komma att få tilltagande betydelse under omformningen av alla våra skolformer.

Fortsatta resurser innesluter inte bara önskemål om förhöjt driftsanslag. Skall skolan kunna utveckla sina ambitioner på det pedagogiska området - vi fick ett påtagligt begrepp om dem i Blå Hallen - utställningen nyligen och en glimt av dem i ett TV-reportage - är det nödvändigt att så snabbt som möjligt säkra nya och ändamålsenliga lokaler för verksamheten.

Kristofferskolans hemställen till regeringen och Stockholms stad om bidrag till en ny skolanläggning i Bromma bör enligt vår mening prövas positivt och omgående.

Försteutgave:

Mennesket, Bergen, 1965/3

www.joergensmit.org er webbadressen til material av og om Jørgen Smit.
Biografisk material, utgivelser, foredrag, arbeidsplasser o.s.v. utgitt av Rembert Biemond